

Rondje Westerschelde

Een maandelijkse rubriek over vogels door Eric Martejn

Eric Martejn (IJzendijke 1958) geniet al bijna 50 jaar van vogels langs de Westerschelde. Lees iedere maand zijn vogelverhaal om daarna zelf te gaan kijken naar het vogelparadijs tussen Cadzand en Terneuzen. Johnny du Burck (Oostburg 1968) legt op foto vast waar woorden te kort schieten.

juli 2022

Het is stil... het is juli

Jonge Kluut.

Foto: Johnny du Burck

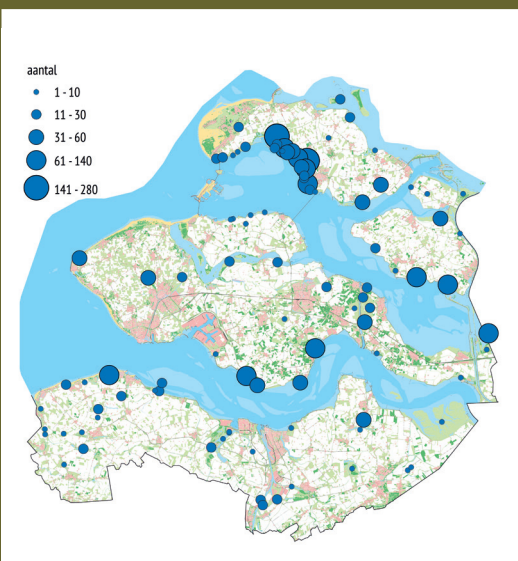
Juli is voor vogelaars een 'moeilijke maand'... Het broedseizoen loopt op zijn einde, de najaarstrek is nog niet begonnen. Vogels zijn in 'rommelige' kleden... jonge vogels, ruiende vogels. Niet getreurd... langs de Westerschelde is het nooit saai!

Als je naar een Kluut kijkt, zie je louter gratie: een slank lichaam, op lange dunne poten en een priem van een snavel die omhoog gebogen is. Ze zoeken hun voedsel in ondiep water met een zachte bodem. Met uitzondering van de broedtijd vind je ze altijd langs de kust: Zwin, Zwarte Polder, Waterdunen, van Nummer Een naar Hoofdplaat. Regelmatig tientallen vogels tot soms wel meer dan honderd. En als zo'n groep gaat vliegen... mooier kan zwart en wit niet zijn. En door het geluid dat ze dan maken weet je ook meteen waar hun naam vandaan komt. Inderdaad, met wat fantasie... kluut, kluut, kluut, kluut.

Kluten broeden vooral in dynamische kustgebieden, maar ook in zoutpannen, langs brakke en zoute meren, op opgespoten terreinen en in andere pionierhabitats, zoals drooggevallen gebieden in afgesloten zeearmen en jonge polders.

De Europese broedpopulatie wordt geschat op 58.000-74.000 paren, met de grootste aantallen in Spanje (28.450 paren), Duitsland (6.000-7.000) en Nederland (5.000).

In Zeeuws-Vlaanderen was de Kluut in de jaren der-

Verspreiding van de Kluut als broedvogel in Zeeland 1980-2020. Bron: Avifauna Zeelandica 2022

Parende Kluten.

Foto: Johnny du Burck

tig al een opvallende broedvogel bij de binnendijkse krekken. In de eerste helft van de jaren zestig werd binnendijks op circa 40 plaatsen gebroed door in totaal 200-300 paren. Daarna liep het aantal in de binnendijkse gebieden terug. Deze afname herken ik uit mijn jeugd en was een gevolg van ruilverkavelingen en de daarmee gepaard gaande ophoging van kreekoevers en de instelling van een tegennatuurlijk waterpeil (laag in de winter, hoog in de zomer).

In binnendijks Zeeuws-Vlaanderen waren er rond 1985 nog maar circa 25 broedplaatsen over met 50-150 broedparen. Met de natuurontwikkeling en afgestemd beheer van de laatste 25 jaar is het gelukt om de Kluut nog steeds succesvol te laten broeden. Dit jaar was het een lust om vanuit de schuilhutten in de Blikken volop ouders met in totaal tientallen jonge Kluten voedsel te zien zoeken. Zonder twijfel was het door Het Zeeuwse Landschap geplaatste raster (met stroom) tegen de grondpredatoren als rat, vos en kat een belangrijke succesfactor hiervoor. Je hebt goede kans in juli om daar nog Kluten te zien.

Op dit moment broeden in Zeeland ongeveer 1.500 paren. Na het broeden gaan de meeste Kluten ruien in de internationale Waddenzee, maar er ruien ook relatief kleine, maar toenemende, aantallen Kluten in Zeeland.

Na de rui trekken Kluten naar de overwinteringsgebieden, die met name langs de Atlantische kust tussen Frankrijk en Senegal liggen.

In zachte winters overwinteren ook substantiële aantallen in de Waddenzee en de Delta; in 2013-15 waren dat er 3.600-8.000. En gewapend met dikke jas en verrekijker kun je op het slik bij Nummer Een jaarlijks een groep van 50-100 Kluten vinden.

Voorjaarstrek van Kluten zie je in Zeeland vooral bij Telpost Breskens in de tweede helft van maart. Dagen met vele tientallen trekkende Kluten zijn hier gewoon, soms met uitschieters tot rond de 1000 vogels. Enorm genieten van zo'n lange sliert laag over de Westerschelde richting Hooge Platen en verder.

Waaierstaartrietzanger

Met stip de mooiste Nederlandse vogelnaam was gegeven aan een klein, bruin en ook zeldzaam vogeltje... de Waaierstaartrietzanger. Wás omdat hij na een 'aanpassing van de lijst' nu voortaan Graszanger moet heten.

Je vindt hem bijna uitsluitend met je oren... een hoog herhaald tjiep, tjiep, tjiep in de lucht boven zijn territorium. Ze leven van insecten en spinnen, die ze vooral op de grond en tussen de vegetatie bemach-

Graszangers.

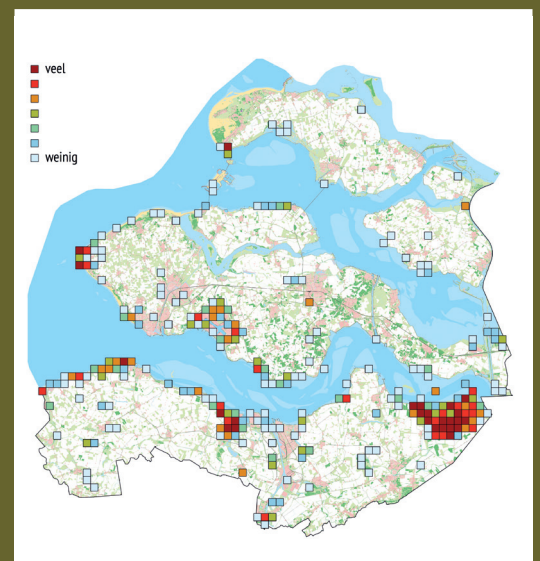
Foto: Johnny du Burck

tigen. Het zijn standvogels die bij winterse omstandigheden al snel het loodje leggen. Een vorstperiode van drie dagen kan al funest zijn en een populatie wegvagen. Daarom is binnen Europa de dichtheid het hoogst op plaatsen waar het nooit vriest. Door het grote reproductievermogen - tot drie broedsels per jaar - treedt echter snel herstel op.

Begin jaren zeventig werden gebieden rondom de zuidelijke Noordzee gekoloniseerd en ook Zeeuws-Vlaanderen. Na een goed broedseizoen treedt vanaf juli verspreiding van jongen en volwassen vogels op, die elders territoria bezetten.

In Nederland (lees Zeeland) tref je Graszangers nog steeds vooral aan in de kuststrook ten zuiden van de Westerschelde, met de hoofdmacht in de Saeftinghe. De territoria bevinden zich vooral op plaatsen met zout- of brakwatervegetaties en er wordt ook gebroed in grazige vegetaties met onder andere Duinriet.

In sommige jaren telt Zeeland tientallen zangposten, in andere jaren soms meer dan honderd. Deze schommelingen zijn sterk afhankelijk van de strengheid van de winter in Zeeland en Frankrijk. Dit jaar hoorde ik in mei en juni 'Waaierstaartjes' zingen bij Telpost Breskens, in Waterdunen en bij de Zwarte Polder. Echter in juli kunnen er nog bijkomen, dus... oren gespist op je fiets- en wandeltocht tussen Breskens en het Zwin of bij het Paulinaschor.

Graszanger - voorkomen per kilometerhok 1980-2020. Bron: Avifauna Zeelandica 2022